

ЧИННИКИ ВПЛИВУ НА ІННОВАЦІЙНУ АКТИВНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА

Кожне підприємство, як суб'єкт господарської діяльності, є основним джерелом формування економіки країни. Варто зазначити, що вітчизняні підприємства на сучасному етапі змушені функціонувати в умовах високої нестабільності економіки України зокрема та світової економічної системи взагалі. Різко загострюється конкуренція, підвищуються вимоги споживачів до продукції. Щоб вижити в такій ситуації підприємства повинні безперервно покращувати і перетворювати свою продукцію, удосконалювати виробничу й управлінську діяльність, а також пристосовуватися до постійних змін зовнішнього середовища шляхом пошуку нових ринків, удосконалення асортименту продукції та підвищення її якості [1]. Підвищенню конкурентоспроможності сприяє високий рівень інноваційної активності. Інноваційна активність підприємства завжди знаходиться під впливом сукупності факторів, як позитивних, так і негативних. Вивченням аспектів інноваційної активності займалися багато вчених, серед яких: Ансофф І., Воронкова А.Е., Єрохін С.А., Ілляшенко С.М., Кардаш В.Я., Краснокутська Н.В., Масленнікова Н.П., Роберт Б. Такер, Тищенко В.Ф., Федулова Л.І., Чухрай Н.І., та ін.

Чинники впливу на інноваційну активність є досить важливим аспектом інноваційної активності. Інноваційна активність – це динамічна характеристика інтенсивності використання інноваційного потенціалу підприємства та ефективності впровадження інновацій. Фактори, що впливають на інноваційну активність можуть бути класифіковані за наступними ознаками: за рівнем впровадження (мікроекономічні, мезоекономічні, макроекономічні); за напрямом впливу на інноваційну активність (позитивні, негативні); за сферою впливу на інноваційну активність (економічні, технічні, організаційно-управлінські, соціальні); за джерелом впливу на інноваційну активність (зовнішні, внутрішні) (рис. 1).

Рис. 1. Класифікація чинників впливу на інноваційну активність підприємства

Опрацьовано за [3]

Чинники впливу на інноваційну активність підприємства знаходяться в постійній взаємодії. Основна проблема, що разом з позитивними чинниками існують негативні та найчастіше вплив їхстає руйнівним для підприємства, тому найбільш вагомою є класифікація за критерієм впливу на інноваційну активність (таб.1). Знання про такі чинники дає можливість визначитися з рішеннями щодо стимулювання або зупинення їхньої дії.

Прискорення темпів інноваційної активності підприємства визиває необхідність формування потужної системи цінностей, які б об'єднували персонал і забезпечували досягнення загальних цілей. Таку систему створює культура підприємства. Культура підприємства проявляється в його філософії та кодексі честі; домінуючих цінностях, на яких базується підприємство; нормах, прийнятих співробітниками підприємства; легендах, що передаються ними усно; поведінкових ритуалах; символах могутності підприємства, іміджі; суспільній ролі, а також у професійній мові [2].

Чинники впливу на інноваційну активність підприємства за напрямом впливу

Позитивні	Негативні
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Загострення конкуренції ✓ Трансформація споживчого попиту ✓ Науково-технічний прогрес ✓ Децентралізація управління ✓ Забезпечення можливості самореалізації ✓ Стимулювання творчої діяльності ✓ Формування культури підприємства 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Значні матеріальні витрати на впровадження інновацій ✓ Високий рівень ризику, що пов'язаний з інноваціями ✓ Тривалий період окупності інноваційних проектів ✓ Домінування інтересів поточного виробництва ✓ Орієнтація на існуючі ринки ✓ Консервативність менеджерів

Опрацьовано за [3]

На основі аналізу досвіду функціонування вітчизняних та іноземних підприємств виділено чинники внутрішнього середовища, що сприяють розвитку культури, і чинники, що стримують його. До першої групи віднесено: виділення системи управління культурою в окрему підсистему; підхід до управління культурою як до процесу; динамічність, швидке реагування на зміни зовнішнього середовища; надання значної самостійності працівникам у вирішенні виробничих завдань, заохочення новаторства та розумного ризику; створення атмосфери творчого співробітництва; повага до особистості й людського достоїнства; підвищення якості трудового життя, формування комфортного соціально-психологічного мікроклімату; культ навчання та підвищення кваліфікації і творчого потенціалу працівників, як головного чинника ефективності організації.

До групи чинників, що стримують розвиток культури, належать: напружений соціально-психологічний мікроклімат у трудовому колективі; відчужене ставлення до майна підприємства; протидія інноваційним заходам; брак у персоналі чітких уявлень про базові цінності організації та загальних переконань щодо того, як можна досягти успіху в певній несприятливій ситуації; відсутність довгострокових цілей, стратегії розвитку.

Завданням менеджера є локалізація та оцінювання дії чинників впливу на інноваційну активність, збільшення чи зменшення їх дії. Контроль дії чинників впливу на інноваційну активність сприятиме розвитку інноваційної діяльності підприємства. Високий рівень інноваційної активності підприємства - «фундамент» конкурентоспроможності підприємства та країни в цілому. Сьогодні конкурентоспроможність країн визначається не статичною моделлю зростання, пов'язаною із забезпеченістю матеріальними і трудовими ресурсами, а динамічним розвитком, із пріоритетом знань, інновацій та інформації: у сучасному західному світі лише 15% активного населення має безпосереднє відношення в процесі виробництва до товару, інші 85% додають вартість у процесі творчості, менеджменту і передачі інформації [4]. Таким чином, контроль чинників впливу на інноваційну активність так чи інакше матиме вплив на забезпечення конкурентоспроможності підприємства.

1. Воронков Д.К. *Управління змінами на підприємстві: теорія та прикладні аспекти: [монографія].*—Х.: ВД «ІНЖЕК», 2010.— 340 с.
2. Воронкова А.Е. *Корпорація: управління та культура: [монографія]* / А.Е. Воронкова, М.М. Бабяк, Е.Н. Коренев, І.В. Мажура.— Дрогобич: Вимір, 2006.— 376 с.
3. Макина С.А. *Анализ факторов, влияющих на инновационную активность российских предприятий [Текст]* / С.А. Макина, Е.Н. Максимова // *Аудит и финансовый анализ.* — 2010. — № 5. — С. 368-372.
4. Тищенко В.Ф. *Економіка знань як актуальна основа сучасного розвитку України та її регіонів: [монографія]* / В.Ф. Тищенко. — Х. : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2014. — 272 с.